

Työvuosien jälkeen takaisin Aurajoen rannoille

Jukka Reponen sai vauhdikkaan alun elämälleen kevättalvella 1941. Reposten evakkopaikka oli Vahdolla, mukavien ihmisten luona isossa maalaistalossa. Jukka syntyi Turun lääninsairaalaissa 17. maaliskuuta ja pian oli aika kotiutua muun perheen luo Vahdolle. Isoveli **Pauli** lähti hakemaan **Alma**-äitiä ja vastasyntynyttä pikkuväijä hevosella ja reellä. Tapahtumien tarkka kulku ei ole tiedossa, mutta niin vain kävi, että jossain mutkassa reestä kierivät hangelle sekä äiti että moninkertaisiin villahuveihin kääritty vauva. Ilmalennossa ei käynyt kuinka, mutta hauska tarina jäi elämään suvun perinnetietoon.

Revonsaareen ja sieltä ympäri Suomea

Perhe pääsi palaamaan omaan kotiin Revonsaareen Jukan ollessa kaksivuotias. Aikuisilla oli puuhaa ja askareita aamusta iltaan. Pihapiirissä riitti pienelle pojalle paljon mielenkiintoista tutkittavaa. Arkisten tuokiokuvien lisäksi tuolta lyhyeltä ajalta Jukka muistaa erityisesti dramaattisen lähdön Revonsaaresta alkukesällä 1944. ”Mukaan otettavia tavaroita koottiin meillä kotona ja naapurustossa. Ilmassa oli vahvasti huolen ja kiireen tuntu. Joku pikkulapsikin oli vähän aikaa hävikissä, häntä etsittiin ja hänet löydettiin. Moottorivenekuljetus mantereen puolelle lähti saaren toisesta päästä, sinne lähdettiin muuttokuorman kanssa hevosella ja kärryillä. Ajaessamme saaren halki muistan Otto-isän sanoneen meille painokkaasti: -Katsokaa nyt tarkkaa, myö nähhää tää paikka viimise kerra. Moottoriveneen kuljettaja oli rauhallinen ja leppoisakin, en muista pelänneeni, vaikka tilanne oli erikoinen. Matkan jatkuessa mantereen puolella minut ja **Anni Leena**-siskoni oli jostain syystä laitettu joksikin aikaa ventovieraiden ihmisten muuttokuorman päälle. Siskon kanssa meidät myös jätettiin tienposkeen odottamaan vanhempiamme. Siitä kulki tuttujakin ohi, he vähän toruivat meitä, kun siinä kahdestaan oltiin ja vihollinen voi tulla. Pysimme tyyninä ja vanhempien saavuttua alkoi evakkomatkamme”, muistelee Jukka Reponen.

Jukka Reposen ensimmäinen, Turusta alkanut kotimaan kierros jatkui Revonsaaresta eri teitä Paimioon ja sieltä perheen uudiskotiin Piikkiöön. Kouluvuosien jälkeen alkoi toinen kierros.

Ensin Turkuun opiskelemaan ja Turun yliopiston historian laitokselta valmistutuksen jälkeen eri puolille Suomea. Tässä vaiheessa Jukka perusti oman perheen sairaanhoitaja **Annin**

JUKKA REPONEN

- ♦ syntynyt 17.3.1941 Turussa
- ♦ lapsena pari vuotta Revonsaareen, työvuodet eri puolella Suomea, palannut eläkkeelle jäätyään Turkuun
- ♦ vanhemmat **Alma** ja **Otto** Reponen Johanneksen Revonsaaresta
- ♦ vaimo **Anni** ja poika **Jouko**
- ♦ fil. maist. Turun yliopistosta

kanssa. Avioliitosta on syntynyt **Jouko**-poika. Työura on koostunut pääasiassa opistorehtorin tehtävistä. ”Toimin 70-luvun alkupuolella muutamia vuosia Räisälän kansanopiston rehtorina Kokemäellä. Räisälän kansanopiston mahdollisti alun perin kuuluisa kauppaneuvos **Juho Lallukka**. – Mie ja mein **Mari** ollaa perustettu kansaopisto, kuuluu kauppaneuvos sanoneen. Keski-Kannaksella v. 1908 perustettu Räisälän kansanopisto jatkoi sodan jälkeen toimintaansa Kokemäellä aina vuoteen 2009 asti. Juho Lallukan perustama taitelijakoti toimii edelleen aktiivisesti Helsingissä.”

Työ vei myöhemmin 25 vuodeksi Raaheen, jälleen aikuisopiston rehtoriksi. ”Raaheessa vietin työelämäni intensiivisimmät vuodet”, Jukka kertoo. ”Neljännesvuosisadan aikana ehti asetua aloilleen, tutustua seutuun ja ihmisiin. Merielementti oli Raaheessa läsnä koko ajan, aivan kuin Revonsaareen ja Turussakin. Asumme pitkään puu-

taloalueella Raahen vanhassa kaupungissa. Rantaan oli vain 200 metriä ja siellä odotti vene, jolla matkattiin parin kilometrin päähän saareen mökille. Raahella on pitkä historia ja Pietari Brahen patsas katselee keskeisellä paikalla maailman menoa aivan kuten Turun Tuomiokirkkopuistossakin.”

”Mist sie oikee oot kotosin?”

Mikä on identiteettisi ja millaisena säikeenä johannekselaisuus on kulkenut mukana? Olet tähän mennessä asunut melko monella murre- ja heimoalueella. ”Tiedostan karjalaisuuden ja johannekselaisuuden sisimmäksi kehäkseni. Olemme samaan aikaan karjalaistautaisia, suomalaisia, eurooppalaisia ja maailmankansalaisia. Näen nämä asiat kuin sisäkkäisinä, ulospäin laajenevina kehinä. Johannekselaisuus asuvat hajallaan yhteiskunnan sisällä, muutos on jatkuvaa ja välttämätöntä. On hyvä pitää esillä pohdintaa siitä, miten alkuperäme toteutuu nykypäivässä ja etenkin, miten se näyttäytyy tuleville sukupolville”, pohtii Jukka. ”Nuorempi sukupolvi tuntee olevan yllättävän kiinnostunut juuristaan. Heille karjalaisuudessa on ehkä myös jotain romanttista ja eksoottista. Oman suvun lähihistoria on sekoitus tuttua ja tuntematonta, ihmiskohtaloita ja menetyksen kaihoa. Kollektiivisesti karjalaisuudesta etsittiin juuria ja koko suomalaisuuden identiteettiä kansallisen heräämisen yhteydessä jo 1800-luvun lopulla. Karelianismi oli äärettömän tärkeä kulttuuriliike, jonka tuottama taide nousi osaksi nykyistä korkeakulttuuriamme, esimerkkinä mm. Sibeliuksen ja **Gallen-Kallelan** tuotanto.

Eurooppalaisiksi suomalaisten ei enää tarvitse tulla, koska olemme jo eurooppalaisia. Nykyinen demokratia-käsityksemme ja eurooppalainen yhteinen kulttuuriperintömme pohjautuu suoraan antiikin aikakaudelle: antiikin filosofiaan, kristinuskoon sekä roomalaiseen oikeusjärjestelmään ja yhteiskuntarakenteeseen. Eurooppalaisuutta tarkastellaan usein valitettavasti pelkästään talouden näkökulmasta.”

Kevättä ja toivoa ilmassa

Kevään etenemistä seurataan edelleen normaalista poikkeavissa olosuhteissa. Jukan päivittäisiä kävelylenkkejä Aurajoen rantojen vanhojen lehmusten alla ja tutuilla kaduilla pandemia ei ole estänyt. Kansallispyhätön torni kohoo Turun taivaalle yhtä näyttävänä kuin vuosisatojen ajan. Kielten keskustelupiirit, jumalanpalveluskäynnit Tuomiokirkossa sekä körtitiseurat ovat nyt tauolla. Henkistä ravintoa löytyy silti.

Kirjat ovat ystäviä, joita eivät tapaamisrajoitukset koske.

”Toivon teema on tärkeä meille kaikille. Tällä hetkellä maailmassa on niin monta isoa kriisiä päällekkäin. On koronapandemia, ilmastomuutos ja maailmantalouden arvaamattomuus. Jokaisella meistä on vielä omat murheensa. Miten löytää toivoa näiden kaikkien

puristuksessa?” miettii Jukka ja siteeraa apostoli **Paavalin** ajatusta toisesta Korinttilaiskirjeestä: ”Olemme lähellä kuolemaa, mutta silti elossa, pahoinpideltyjä, mutta yhä hengissä, murheellisia, mutta aina iloisia.”

– **Heli Sirkesalo** –
Teksti ja kuvat

Nyt maaliskuussa 80 vuotta täyttänyt Jukka Reponen 721 vuotiaan Turun tuomiokirkon tilaisuudessa elokuussa 2020.

Johannes-Seura ry:n sääntömääräinen kevätkokous Johannes-Seuran toimistolla, Myllytie 1, 21500 Piikkiö lauantaina 24.4.2021 klo 13.00

Käsitellään sääntöjen 9 §:ssä mainitut asiat.

Koronatilanteesta johtuen noudatamme yleisiä rajoituksia sekä käytämme useita osallistumismahdollisuuksia, joista on lähempiä tietoja oheisessa tiedotteessa ja seuran kotisivulla www.johannes.fi.

– Johtokunta –

Kevätkokous etäyhteyksin

Oheisessa kokouskutsussa on todettu, että seuran kevätkokous pidetään 24.4.2021 erityisjärjestelyin.

Kokoukseen suositellaan osallistuttavan ensisijaisesti tietokoneella Teams-yhteyttä käyttäen ja ilmoittautuneille toimitetaan sähköpostilla 20.4. jälkeen osallistumislinkki. Seuran jäsen saa käyttää sähköiseen osallistumiseen teknistä avustajaa (esim. lähiomainen tai muu hänen valitsema avustaja). Etäosallistuminen on tehty väliaikaisella lailla

mahdolliseksi, vaikka seuran säännöissä ei ole siitä mainintaa. Kokoukseen tulee ilmoittautua seuran sihteerin sähköpostiin soilemarja@gmail.com 20.4. mennessä.

Kokousvirkaillijoiden lisäksi kokoukseen voi osallistua seuran toimistolla enintään 7 henkilöä ja heidän tulee ilmoittautua seuran sihteerille **Soile Suomi** p. 050 342 7600. Kokouspaikalle saapuvat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Tarkka henkilömäärä riippuu myös kokousajankohtana voimassa olevista kokoontumismääräyksistä.

TÄS LEHES:

Kellonsoittajista urkureihin

s. 4

Joriinin jäljillä

s. 5

Viipurin poliisivoima

s. 7

Vapun muistolista

s. 8

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Kanttorikunta

Kun on kirkko, niin on tapuli. Kun on tapuli, niin on kellot, Kun on kellot, saadaan soitto. Saadaan soitto, kun on soittaja. Jotenkin tuohon malliin ollaan Johanneksenkin seurakuntaelämässä tultu vaiheeseen, jossa on pitänyt palkata papin apulainen hoitamaan kirkollista ääntä ulkona ja sisällä.

Lehdessä on erikseen koostetietoa Johanneksen musiikillisista toimenhaltijoista. Kappeliseurakunnan varhaisemman kirkon tapuleista ei ole tietoa, ainakaan allekirjoittaneella, mutta 1700-luvun puolivälissä nousseen kirkon varustuksiin kuuluivat jo kunnolliset kellot. Siitä alkoi uusi vaihe seurakuntahistoriaa, palkattujen lukkareiden aika. Heti alkupäässä nähtiin erikoinen ajanjakso, kun ammattikunta sai soiton ja laulun ohella hoidettavakseen lukkarinlesken, saman lesken kertaan jos toiseenkin. Pohdittavaksi jää kysymys, toimiko lukkarinleski seurakunnan puolesta päätöksentekijänä ja valitsi puolison sekä opasti kellosoiton salat seuraajalle. Toinen vaihtoehto olisi, että paikallinen kappalainen toimi valitsijana ja samalla puhemiehenä niin kuin Ihalainen Vataselle tulitukkuja lainatessa. Vai hoidettiinko asiat seurakunnassa huutoäänestyksellä kirkonpenkissä. Tästä huomataan, että elämä entisajan Johanneksessa oli monivivahteista eikä kaikkiin käännteisiin saada tarkkoja vastauksia.

Toimen eri tehtävistä kertovat myös käytössä olleet nimitykset. Lukkarin eli kellonsoittajasta suomentuneen nimikkeen rinnalla alkoi esiintyä kanttoria, jossa tunnistetaan kirkkolaulun erityisrooli. Lisäksi ammattinimityksenä käytettiin urkuria varsinkin isoissa seurakunnissa sekä lisäksi kaikkia yhdistelmiä edellisistä. Lukkarinkoulu on tuttua Seitsemästä veljeksestä ja varsin tuttua toimintaa se oli valtaosassa maamme seurakuntia. Lisäksi monissa seurakunnissa lukkarit saivat arvollaan hoitaa terveyttä ja toimia pitäjänrokottajina. Postilaitoksen paikallinen vastuunkanto annettiin nimetyille henkilölle ja useassa tapauksessa se oli seurakunnan lukkari. Kaikkia näitä lisärooleja on tunnistettu myös Johanneksessa.

Pääsivät lukkarit itsekin koulun penkille ammattiaan oppimaan. Turun lukkari- ja urkurikoulu aloitti 1878 ja oli ainakin myöhemmin kaksiluokkainen kirkkomusiikkiopisto. Se toimi vuoteen 1951 asti. Opiston viimeisimmän toimipaikan muistolaatta on osoitteessa Vähä-Hämeenkatu 12, kuvassa näkyvä laatta on sisäpihalla. Viipuriin perustettiin lukkari-urkurikoulu 1893 ja sen toiminta päättyi 1939. Viipurin koulusta valmistui kaikkiaan 114 lukkari-urkuria, joista kolme oli naisia. Lisäksi koulusta valmistui urkureita. Edellisvuosisadan vaihteesta lähtien Johanneksenkin kanttorit olivat näitä koulutuksen saaneita toimenhaltijoita.

Seurakunta sai sijansa myös Johanneksen seudun sanonnoissa. Tuoreessa koostekirjasessa niitä on ja aiheeseen sopivimpana

”Ei oo kiire kirkkoo, pappi on paitasillaa ja lukkar lusikka suus.”

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johannesseura@elisane.fi. Muussa muodossa olevat aineistot Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Touko-kesäkuun numeroon aineisto viimeistään 12.5. (painopv 27.5).
Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Taavi Kosonen kuoli 4.2.2021 Punkaharjulla. Hän oli syntynyt 31.12.1924 Johanneksen Pukinsaareissa. Vanhemmat Rikhard Kosonen Pukkisaaresta ja Alma o.s. Kottonen Päättilästä.

Urpo Kaleva Pentti kuoli 1.3.2021 Turussa. Hän oli syntynyt 25.5.1935 Johanneksessa. Kaipauksella muistavat Kaarina, Pirjo ja lapset perheineen, Jarmo ja Mirja sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Merkkipäiviä

75 vuotta

Kaarinassa 6.4.1946 Paimiossa syntynyt **Matti Olavi Kukkonen**. Juuret Kukkolassa ja Revonsaareissa.

Koronaloitsu

*Kuuleha sie Korona pakana.
Pysy sie vaa oven takanna!
Älä tuu miun tuppaa,
mie en anna siihe luppaa.
Kyl myö siut viel voitetaa,
yhes ko oikee paljo koitetaa.
Kesä siut ko viimein tappaa,
sillo taas saap olla vappaa.
Jos vaik kottii Karjalaa
yhes saahaa vaeltaa.
Löytyis tutut kotirannat,
niemiin käret, hiekkarannat.
Siihe uskoo mie nyt jään,
tähän päätän lorun tään.*

– Liisa Katajainen –

Hartauskirjoitus

Kevättä ilmassa

Kevättä on pidellyt, mutta ei se ole vielä oikein päässyt vauhtiin. Linnun laulua monenlaista, vaan eipä juuri silmuja puissa, ei kukkia. Vanha testamentti vertaa ihmisen elämää kukkiin seuraavin sanoin: He ovat kuin uni, ovat kuin ruoho, joka aamulla kukoistaa: aamulla se kasvaa ja kukoistaa, mutta illalla se leikataan ja kuivettuu. Totta on se, että elämme täällä rajallisen määrän päiviä ja sitten kuolemme pois. Jotkut elävät vain lyhyen elämän, toisilla vuosia määrä tuntuu riittävän, mutta yhtä kaikki, lopputulos on sama.

Saatamme toisinaan pysähtyä miettimään elämäämme: merkitseekö se yhtään mitään, olenko saanut jotain aikaan lähdön hetkeen mennessä? Saatkaa olla, että elämä on täynnä touhua ja puuhaa. Ei ehdi miettiä mitään eikä halua ainakaan viimeisiä hetkiään ajatella. Mutta vaikka elämä olisi mennyt esimerkiksi omaisuuden kartuttamiseen ja sitä olisi kuinka rutosti, lopulta se ei mitään hyödytä. Kaikki sellainen on pelkkää roskaa.

Meille, jotka emme halua miettiä lähestyvää kuolemaa, Jumalan Sanassa on lupaus, joka kestää. Uskontunnustuksen lopussa on lause: minä uskon ruumiin ylösnousemisen ja iankaikkisen elämän. Jeesus kuoli ristillä meidän takiamme, jotta meilläkin olisi ylösnousemus ja elämä, jotta meidän pahat tekemme eivät meitä hukuttaisi. Kuolla minun täytyy, mutta se on portti uuteen kevääseen ja ikikesään. Kaikki on siis hyvin.

Aurinkoista kevätaikaa!

– Veikko Sailola –
Vahdon kappalainen

Tapahtumakalenteri

TOUKOKUU

Kotiseutumatka siirtyy koronatilanteesta johtuen syksyyn.

SYYSKUU

10.-12.9. Viipuri-Johannes kuntalaismatka, hotelli Victoria.

Karjalan Liiton toimintaan liittyviä videotallenteita katsottavissa:

<https://www.karjalanliitto.fi/karjalan-liitto/karjalan-liiton-toiminta/tallenteet.html>

KARJALAN
LIITTO ry.

Kalevalan ja karjalaisuuden päivä

❖ Kalevalan ja karjalaisuuden päivän tilaisuus 28.2.2021 (*Facebook Live*)

Karjalan eräperinne

❖ Seminaari 25.3.2021 (*Facebook Live*)

Karjalainen kulttuuri rajan molemmin puolin – kansanpuvut ja kansallispuvut -hanke

❖ Kansainvälinen tieteellinen konferenssi 24.3.2021 (Karjalan Sivistysseuran *YouTube*-kanavalla)

Karjalainen sukuni –webinaarisarja

- ❖ Kolmas luento 8.4.2021: Metsäpirtin Ahtiaisten tarina, Harri Laine (*YouTube*)
- ❖ Toinen luento 11.3.2021: Karjalan asutus ja suvut, Santeri Palviainen (*YouTube*)
- ❖ Webinaari 11.2.2021: Mikä on Karjala?, historioitsija Pekka Vaara (*YouTube*)

Karjalainen tunti Facebook Livessä

- ❖ Karjalainen tunti 6.4.2021 (*Facebook Live*)
- ❖ Karjalainen tunti 19.3.2021 (*Facebook Live*)
- ❖ Karjalainen tunti 23.2.2021 (*Facebook Live*)
- ❖ Karjalainen tunti 28.1.2021 (*Facebook Live*)
- ❖ Karjalainen tunti 17.12.2020 (*Facebook Live*)

Karjalan Liiton suku- ja pitäjätapahtuma

❖ Suku- ja pitäjätapahtuma 28.11.2020 (*Facebook Live*)

Pitäjäesittelyt

- ❖ **Kaukolan** pitäjäesittely 17.3.2021 (*YouTube*)
- ❖ **Sakkolan** pitäjäesittely 17.2.2021 (*YouTube*)
- ❖ **Vahvialan** pitäjäesittely 18.11.2020 (*YouTube*)
- ❖ **Jääskén** pitäjäesittely 18.11.2020 (*YouTube*)
- ❖ **Suojärven** pitäjäesittely 14.10.2020 (*YouTube*)
- ❖ **Antrean** pitäjäesittely 16.9.2021 (*YouTube*)
- ❖ **Impilahden** pitäjäesittely 16.9.2020 (*YouTube*)
- ❖ Tulossa **Johanneksen** ja **Suistamon** pitäjäesittelyt 14.4.2021

Talvisodan muistotilaisuudet

❖ Ekumeeninen sanajumalanpalvelus ja Talvisodan päättymisen muistotilaisuus 14.3.2021 (*YouTube*)

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat

Huhtikuu

LA 17.4.klo 11-15

KE 21.4. klo 12-17

KE 28.4. klo 12-17

Toukokuu

KE 5.5. klo 12-17

LA 8.5.klo 11-15

KE 12.5. klo 12-17

LA 15.5.klo 11-15

KE 19.5. klo 12-17

KE 26.5. klo 12-17

Kesäkuu

KE 2.6. klo 12-17

LA 5.6.klo 11-15

KE 9.6. klo 12-17

KE 16.6. klo 12-17

LA 19.6.klo 11-15

KE 23.6. klo 12-17

KE 30.6. klo 12-17

✚ Hörkön sukuseuran kunniajäsen, Koskijärven kyläpäällikkö Paavo Hörkkö on poissa

Paavo, jota aikalaiset kutsuivat **Antin Alen Paavoksi**, oli syntynyt Johanneksen pitäjän Koskijärven kylässä 3.2.1927 **Aleksanteri ja Hilda** (o.s. **Törni**) **Hörkön** perheeseen. Paavolla oli kuusi sisarusta, joista yksi oli kuollut kymmenvuotiaana. Paavon syntymäkoti oli Koskijärven kylässä Rokkalanjoen lähistöllä, mutta kauppias **Lenkkerin** talo oli myöhemmin hänen kotinaan, josta perhe sitten lähti evakkoon.

Lapsuudessaan Paavo oli paimentamassa karjaa, niin kuin monet muutkin sen ajan lapset. Paimenet estivät eläinten pääsyn mm. viljapeltoihin, eli tehtävä oli tärkeä. Paimenpojat lähtivät karjan kanssa aamulla ja tulivat illalla takaisin.

Luonnollisesti lapsuuteen kuului monenlaiset leikit ja mäenlaskut talvisin Koskijärven kylän kohdalta Rokkalanjoen jälle. Mäenlasku tapahtui suksilla tai istumalla heinillä täytetyn säkin päällä. Lumessa oli säkin mentävä ura, joka oli jäädytetty vedellä. Tällöin vauhti oli melkoinen. Hiihto kuului luonnollisesti myös Paavon lapsuuden harrastuksiin ja luistelukin sujui kuumemman koulua vastapäätä olevalla suolla sen jäädyttyä. Aikalaiset ovat kertoneet, että Paavo koettiin kansakoulussa auttavaisena ja ”kilttinä” poikana.

Sukuseuran järjestämissä muistelutapahtumissa Paavon kertomukset antoivat havainnollisen kuvan ajan elämästä: lapsen askareisiin kuului mm. kirassin hakeminen kaupasta, risujen kerääminen juhannuskokkoon, ravustaminen, haravoiminen heinäpellolla ja jopa hevostuon ajaminen: hevonen toimi puimakoneen käyttövoimana.

Jo nuorena Paavo kulki isänsä mukana myös metsätoissa ja muissakin askareissa. Isältään hän oppi, miten suuret tukit saatiin kuormattua pyörittämällä ne maasta lähteviä erityisiä tukipuita pitkin ylös rekeen. Hänen kertomansa mukaan maatalossa lähes kaikki työvälineetkin osattiin tehdä itse.

Miesten töitä luetellessaan Paavo totesi leikkillisesti: ”Vuoden kolme kovaa päivää olivat siantappo, veronmaksu ja kylänluku.”

Evakkomatkat

Ensimmäisestä evakkomatkastaan Paavo kertoi, että nuoren pojan matka alkoi kuorma-autolla Koskijärveltä Johanneksen rautatieasemalle, josta juna Uuraaseen, laivalla Turkinsaareen ja edelleen jäätietä rannikolle. Paavon kertoman mukaan he yöpyivät pari yötä kylmässä Hämeenlinnan kirkossa. Matka jatkui Luopioisten kylään Aitooseen. Sieltä löytyi paikka, johon he asettuivat asumaan ja jossa he viettivät ensimmäisen joulunsa. Paavo muisteli, että siinä talossa oli hyvä olla. Seuraava asuinpaikka oli Maarian Piipanojalla.

Jatkosodan aikana Johannekseen palannut perhe sai väliaikaisen asunnon **Etholénin** talossa, sitten he ostivat uuden talon kodikseen. Lähtöön toiselle evakkomatkalle liittyi dramaattisia vaihteita. Kun muu perhe, äiti ja sisarukset, olivat lähteneet karjan kanssa, Paavo jäi yksin kotiin odottamaan tavaralaitteiden kanssa. Summan suunnasta kuului jo ammusta. Paikalle tulleet sotilaat komensivat häntä lähtemään. Niinpä nuorimies pakkasi patjapussiin vaatteita, sitoi sen pyörän taakse ja lähti polkemaan maantietä pitkin. Matkalla hän yöpyi milloin missäkin ja pääsi viimein Kouvolan Voikkaan asemalta junaan.

Lempäälän asemalla Paavo lähti härkävaunusta asialle nurkan taakse. Kävikin niin, että sinä aikana juna olikin jo lähtenyt muu perhe mukanaan. ”Jäin hortoilemaan yksin asemalle”, hän kertoi. Itkukin jo pääsi. Onneksi asemamies järjesti veturin kuljettajineen, ja tarinalla on onnellinen loppu: ”Sain oman veturikyydin Tampereelle.”

Sodan jälkeen

Sodan jälkeen Paavon asuinpaikaksi ja kotikunnaksi tuli Piikkiö, joka oli yksi johannekselaisten sijoituskunnista. Hän tarttui ahkerana miehenä monenlaiseen työhön, mutta varsinaisen työuran hän teki putkimiehenä. Ensimmäinen työntekijä oli Vesijohtoliike Onninen ja ensimmäinen työmaa Paraisilla. Paavo jatkoi hiihtämistä myös uudella kotiseudullaan Piikkiössä. Paavon tunteneiden oli helppo ymmärtää, että sitkeydellä tuli menestystä myös hiihtokilpailuissa.

Paavo löysi elämänsä tytön Elvi Vehasen, josta tuli hänen vaimonsa. Elvin ja Paavon avioliitto kesti mahtavat 70 vuotta.

Eläkkeelle jäätyään Paavo ja Elvi kävivät lähes vuosittain kotiseutumatkoilla Johanneksessa. Merkittävällä tavalla Paavon tiedot entisestä kotiseudustaan auttoivat niitä matkalaisia, jotka eivät olleet asuneet Johanneksessa ja erityisesti

Koskijärven kylässä. Koskijärveä lähestyttäessä Paavo kertoili muille matkailijoille tarkasti jokaisen tienhaaran ja osasi myös luetella talot ja asukkaat kunkin tien varrelta. Uskomme, että moni matkalainen muistelee kiitollisena Paavoamatkan aikana saamistaan tiedoista.

Paavo toimi Hörkön sukuseuran johtokunnassa seuran perustamisesta lähtien vuodesta 1993 vuoteen 2017. Hänet nimitettiin ansaitusti seuran kunniajäseneksi vuonna 2017. Hän osallistui aktiivisesti sukuseuran tilai-

suuksiin, joissa toimi todellisena tietopankkina. Muisteluiltpäivinä hänen muisteluksensa antoivat havainnollisen kuvan elämästä Johanneksessa ennen sotia. Johannes-Seuran toimintaan Paavo osallistui talkoolaisena mm. Johannesjuhlien järjestelyissä. Hänet tunnettiin myös innokkaana kuoromiehenä Piikkiön seurakunnan kuorossa ja Kaarinan-Piikkiön veteraanikuorossa.

Kalastaminen oli Paavon elinikäinen harrastus, joka alkoi Rokkalanjoelta ja jatkui Piikkiönlahdelle. Hän oli kalastaja

ja taitava kalan käsittelijä, jonka herkkua olivat kaikki kalaruoat. Hörkön sukuseuran piirakkakurssilla Paavo keitteli ”master chefinä” hapalohkoa varmoin ottein ja tarkoin ohjein.

Paavo jää mieliimme hyväntuuliseksi, vaatimattomaksi, huumorintajuisena kansanmieheksi, jolla oli valtavan paljon tietoa Karjalasta, Johanneksen Koskijärvestä, sen elämästä ja ihmisistä. Pala historiaa hävisi hänen mukanaan.

– **Reijo Hörkkö ja Kaija Sipilä** –

Kuten tiedot ketrovat, on Johanneksen eli silloisen Kakin kappelin ensimmäinen kirkko sijainnut Kirkkosaarella, jonka idänpuolelta erottaa Kirkkoniemestä Kirkkosalmi ja lännenpuolelta pieni salmi Kakinniemenä. Se liekin kerran ollut samaa hietaharjannetta, johon vesi on uurtanut oman uomansa. Saarta verhosi harvahko mäntymetsä tuulentuivertamine komeine mäntyineen ja hienoon hietarantaan vierivät laineet melkein äänettömästi etelä- ja länsituulen tuomina

Vahtolan ja pohjoisen puhaltamana Kirkkoniemen selältä. Tuo Kirkkosaari kuuluu hyvin läheisesti Johanneksen varhaisimpaan historiaan, ehkä 1600-luvun loppuvaiheisiin. Siitä huolimatta saariston tai rantaseudun asukas pysähtyy harvoin ohjattaessa veneensä keulan kirkkosalmeen tai seistessään matkustajalaivan kannella sen sivuuttaessa Kirkkosalmien, ajattelemaan, kuinka liehisi se liittyy vuosisatojen takaisten sukupolvien kohtaloihin. Sinne ovat kerran ohjanneet kirkkovenheittänsä keulan ne sukupolvet, joista on jäänyt vain vähäisiä merkintöjä kirkonkirjojen lehdistä, tai joiden nimet ovat häipyneet vuosisatojen hämärään, etsimään lohtua huoleen ja vaivaan. Sinne on vaeltanut vainajain hiljainen saatto ja saanut lepopaikkansa

sen pehmeässä hiedassa pienen kappelikirkon vierellä. Kirkon, jonka kellojen ääni on kerran kaikunut kesäaamun tyvenessä, yli selkien ja salmien.

Kerrotaan, että kerran rauhan rikoutuessa rajalla ja venäläisten polttaessa kannaksen kylä, oli silloisen kirkkokin löysi kohtalonsa, palasivat vihdoin rauhan vuodet ja elämä alkoi versota rauniosta, ryhdyttiin etsimään myös kirkon kätkeytyä aarteita, mutta turhaan, sillä meri ei antanut niitä ta-

kaisin. Lienevätkö kätkeytyneet sillä välin siirtyneet ajasta iäisytyteen ja heidän mukansa tarkat merkit kadonneet ja muistista hävinneet, mutta siellä ne pysyivät. Vain tuo kätkeytyneen, luoto, sai nimen Aarreluoto, jollaisena se kulkee kansan keskuudessa. Mutta joskus, niin kerrotaan, voi yksinäinen kulkija soutea tuosta salmesta illan laimenevan tuulen tuodessa viimeisiä aaltojaan, kuulla malmin helähtävän.

Kun tämä tarina, jonka kerran lapsuuteni varhaisimpina vuosina kuulin iso-äidiltäni, muistui mieleeni, en voinut olla poikkeamatta siellä sivuuttaessani kerran veneineni tuon saaren. Uskoin, että siellä on jäljellä jokin merkki tuosta vanhasta kappelikirkosta, tai jokin eroittuva hautakumpu sen ympärillä

mahdollisesti olleesta kalmistosta, mutta turhaan. Aika ja vuosisadat ovat tasanneet rauniot ja ahnas hietä on niellyt puurakennelmien jätteet. Ammoin ovat maatuneet ja tasaantuneet myös ne hautakummut, joissa menneet sukupolvet ovat saaneet lepopaikkansa. Ohjasin askeleeni myös saaren länsipäähän, josta sen erottaa tuo edellämainittu pieni salmi. Aurinko painui mailleen ja tyyntyvä etelätuuli toi viimeisiä väreitä rantaan, mutta malmi oli vaiti. Niin, sehän on taru, ehkä siinä voi olla jotain tottakin. Ehkä joittenkin aikakirjojen kellastuneet lehdet voisivat kertoa enemmän tuon aikakauden vaiheista.

L.A., julkaistu Johannekselainen 1. näytynumerossa v.1950

Monitoimiset lukkarit

Johanneksen kirkon urkuhistoriasta saatiin tietoa lehden edellisestä numerosta. On vuoro katsoa osajia, jotka toimivat seurakunnan palveluksessa urkujensoittajina sekä monissa muissakin tehtävissä. Tämä artikkeli perustuu suurin osin Kari Kesäläisen kokoamiin tietoihin. On aihetta aloittaa vuosilta, jolloin uutta hienoa tiilikirkkoa edeltänyt puukirkko oli 1755 valmistunut ja seurakuntaelämä otti vahvoja askeleita eteenpäin. Siihen aikaan ei vielä tarvittu urkureita, vaan nimike oli kellonsoittaja – klockare – mistä on helppo tunnistaa lukkarin ammattinimike.

Johanneksen ensimmäinen virallinen lukkari oli **Gabriel Åkerblom**, jonka tarkkaa aloitusvuotta emme tiedä. Hän on kuitenkin syntynyt 1740 ja edesmennyt 1777, joten voinee olettaa aloituksen 1760-luvun jälkipuolelle. Soittaja on kellonsoittajakin, ja hänen tehtäviinsä voi siten yhdistää seurakunnan esilaulajan roolin. Hänen menehtymisensä seurauksena tiedämme, että Johanneksen lukkaritoimen takana oli yllättävästi nainen. Gabriel oli nimittäin avioitunut 1743 syntyneen **Maria Louvon** kanssa, joka oli myös seurakunnan seuraavan lukkarin **Peter Pirhosen (Pirhoin)** puolisona tämän toimissa tehtävässään 1777-1801. Eikä tässä kaikki, sillä lukkaritoimen seuraava haltija **Peter Peronius** avioitui edelleen Maria Louvon kanssa. Tämä avioliitto päättyi Marian menehtymiseen 1813. Peronius jatkoi lukkarintoimen hoitoa neljä vuosikymmentä nuoremman uuden puolison kanssa vuoteen 1830. Ei ole tarkemmin tiedossa, onko tällainen lukkarintehtävän ja lukkarinlesken yhteys ollut tavallista vai tavatonta. Asiakirjat osoittavat myös sen, että lukkarintoimi on ainakin Johanneksessa ollut elinikäinen pesti 1700-luvun vuosilta 1800-luvun loppuun asti. Vain elinpäivien määrä vaihteli – Peter Peronius hoiti tehtävää 77-vuotiaaksi.

Seuraavat toimijat – edelleen klockare – olivat **Gabriel Mellenius (Mellanen)** 1830-1852 ja **Alexander Wyyryläinen** 1852-1868 sekä hänen jälkeensä puolen toista vuoden ajan sijaisena herastuomari **Joonas Riikonen**. Miksi tällainen sijaisuusmenettely tarvittiin? Näyttää siltä, että seurakunta on halunnut rakentaa lukkarin roolin selvästi uuteen muotoon ja on lähdehty hakemaan erityistä pätevyyttä seurakunnan ulkopuolelta. Ainakin valintapäätös antaa aihetta tällaiseen tulkintaan. Vuoden 1869 Kirkkolaki määritteli lukkarin viran vankasti kirkkomusiikin puolelle, mikä on varmasti myös näkynyt Johanneksen seurakunnan päätöksissä. Tehtävään kutsuttiin Ristiinan pitäjästä lukkarin apulainen **Anders (Antero) Kruskopf**. Hän oli syntynyt Lemiltä ja toiminut siellä koulumestarina isänsä jalanjäljissä. Ristiinassa hän oli ollut vuosikymmenen ja tehtäväkirjoon kuuluivat lukkarin avustamisen lisäksi koulumestarin tehtävä sekä rokottajan toimi. Kruskopf aloitti Johanneksessa keväällä 1870. Hän oli tuolloin 40 vuoden ikäinen, monipuolista kokemusta omaava. Hänen tehtävänimikkeensä oli lukkari, mutta käytettiin myös uuden-aikaisempaa kanttori-nimitystä.

Kohti kanttoriaikaa

Johannes irtautui Viipurin maaseurakunnan alaisesta pitkästä kappeliseurakuntavaiheesta 1859, ja kunnallinenkin itsehallintoaika alkoi 1870-luvun alussa. Kruskopfin valinta liittyi epäilemättä pitäjän uusiin paikallisiin velvollisuuksiin ja mahdollisuuksiin tehdä omia ratkaisuja. Hänen aloittaessaan työssään seurakunnalla oli entistä selkeämpi velvoite hoitaa edelleen koulullinen alkeisopetus. Sosiaalinen työ ja taistelu sairauksia vastaan olivat vanhaa seurakunnallista työsarkaa, mutta työnjako seurakunnan ja kunnan välillä oli muutoksen alaisena. Anders Kruskopf otti uudistamisen haasteen vastaan ja osallistui ututterasti kunnallisiin luottamustoimiin, mm. lähes 20 vuoden ajan kunnallislautakunnan puheenjohtajana. Tehtävä vastasi myöhempiä

kunnanhallituksen puheenjohtajaa. Yksi sivutoimi hänellä oli postinhoitajana. Kruskopfin elämänvaiheista ja monipuolisista paikallisista rooleista on kirjoitettu Uusi Suometar -lehdessä keväällä 1896 muistosanojen merkeissä. Kanttorin tehtävistä on todettu hänen olleen hyvä kirkkoveisuussa. Sen ansiosta Anders Kruskopille myönnettiin Johanneksen vuosina director cantus -arvonimi. Seurakuntaelämä tietysti muuttui näkyvästi uuden kirkon valmistuttua 1888, ja kanttorille ehti 1893 tulla uudeksi työvälineeksi urkuharmooni.

Kanttori-urkureista on koottu ja julkaistu matrikkeli jo niin varhain kuin 1888, tekijänä **Taavi Ilenius**. **Kari Kesäläisen** lähettämät poiminnat kertovat ammattikunnan vaihtelevasta

Emil Louhivuori toimi kanttorina edellisen vuosisadan vaihteessa.

Ote Taavi Ileniuksen kanttorimatrikkelista.

100	101
6. Kymin pitäjä. Osoite: Kotka, Kymi. Ruotsal. jumalp. pid. 2—3 krt. vuodessa. V.luku n. 5,100. Kinkerikunt. 30. Kirkko, kivistä, 12 klm. Kotkasta ja 54 klm. Kymen asem. Kanttorin plkk.: 30 tnriä (49,47 htl.) viljaa ja rahaa 72 mk. V.taloo ei ole. Kanttori: <i>Erkki Kustaa Pihlainen</i>, synt. 1840.	Kanttorin plkk.: 93 tnriä 6 kp. (153,70 htl.) viljaa; ruumiille-laulusta 40 p., kirkkoon-otosta 12 p., laulusta vihittäissä 12 p. ja kasteesta 4 p. V.taloo ei ole. Kanttori: <i>Thure Theodor Tornell</i>, synt. 1830.
7. Pyhtään pitäjä. Osoite: Loviisa. Ruotsal. jumalp. pid. kaikkina juhlap. ja katekism.- sekä ahtisaarn. aikoina. V.luku n. 3,050. Kinkerikunt. 17. Kirkko, kivistä, 25 klm. Kotkasta, varustettu lämmit. lait. ja urkuharmooniolla. Kanttori-urkurin plkk.: 32 tnriä (52,79 htl.) viljaa ja 127 kiloa kaloja. V.taloo ei ole.	2. Wiipurin kaup. suomalais. seurak. Osoite: Wiipuri. Suomalainen. V.luku n. 10,000. Kirkko ei ole valmis. Kanttorin plkk.: 2,500 mk. rahaa. V.taloo ei ole.
8. Korkea- ja Tytärsaaren seurakunta. Osoite: Kotka. Saaria Suomenlahdessa. Suomalaiset jumalp. pidetään, ei yhtään ruotsiksi. V.luku n. 1,200. Kinkerikunt. 6. Kirkko, puusta, 48 klm. Kotkasta. Urkuharmonio on kirkossa. Kanttori-urkurin plkk.: 19 tnriä (31,33 htl.) viljaa. V.taloo ei ole. Kanttori-urkuri: <i>Esaias Esko</i>, synt. 1841.	3. Wiipurin kaupungin maa- ja ruotsal. seurak. Osoite: Wiipuri. Suomal. ja ruotsal. jumalp. pid. joka sunnunt. ja juhlapäivä. V.luku n. 15,000 kaupungissa ja maaseur. n. 15,500. Kinkerikunt. 40. Kirkko, kivistä, lämmityslaitoksella. Urut ovat myös jotenkin hyvät, 27-ääniset. Kanttorin plkk.: 90 tnriä (148,41 htl.) viljaa ja 1,000 mk. rahaa. V.taloo ei ole. Urkurin plkk.: 800 mk. V.taloo ei ole. Kanttori: <i>Filip Ronimus</i>, synt. 1832. Urkuri: <i>Emil Sivori</i>, synt. 1864.
XIII. Wiipurin provastikunnassa: <i>Säkkijärvi, Wiipurin kaup. ja maaseur., Johannes, Koivisto, Kuolemajärvi ja Uusikirkko.</i> 1. Säkkijärven pitäjä. Osoite: Wiipuri, Säkkijärvi. Ruotsal. jumalp. pid. 1 krt. vuodessa. V.luku noin 10,300. Kinkerikunt. 40. Kirkko, kivistä, 48 klm. Wiipurista.	4. Johanneksen pitäjä. Osoite: Wiipuri. Suomalainen. V.luku n. 4,900. Kinkerikunt 18. Puukirkko, (uusi tule tiilistä) 27 klm. lähim. asem. ja 29 klm. lähimp. kaupunkiin. Kanttorin plkk.: 34 tnriä (56,09 htl.) viljaa ja 220 mk. V.taloo ei ole. Kanttori: <i>Antero Kruskopf</i>, synt. 1829.

tehtäväkentästä sekä hyvin eriperusteisesti palkkausmenettelyistä. Urkureita oli tietenkin lähinnä suurissa kaupunkiseurakunnissa tai vastaavissa, pääosa matrikkeliin listatuista toimi kanttorinimikkeellä. Palkanmaksussa suuri rooli – usein myös suurin rooli – oli luontaistuotteilla eli lähinnä viljalla ja joissakin seurakunnissa myös kalalla. Yleisimmin käytössä oli rahapalkan ja luontaissuorituksen yhdistelmä. Viljan keruu oli sananmukaisesti jyvitetty taloille tai kylille pitäjän eri osiin, ja lukkarin oli itse ne vuoden mittaan kerättävä paikkakuntaa muutenkin kiertäessään. Esimerkiksi Johanneksessa Kruskopfin vuosipalkkana oli 34 tynnyriä eli 56 hehtolittraa viljaa (lajia ei ole määritelty) ja 220 markkaa. Tämä oli jokseenkin linjassa alueen muiden seurakuntien kanssa. Oli seurakuntia, joissa rahapalkka oli sidottu työsuorituksiin. Esimerkiksi Säkkijärvellä ruumiille laulusta sai 40 penniä, vihkilaulusta 12 penniä, kirkkoon otosta samoin 12 sekä kasteesta 4 penniä.

Johanneksen seuraava lukkari oli **Emil Ferdinand Lindström** 1897-1907.

Hän muutti sukunimensä **Louhivuoreksi** vähän ennen kuin siirtyi Johanneksesta Viipuriin Suomalaisen seurakunnan kanttoriksi. Hänestä on ollut laajempi artikkeli Johannekselaisessa tammi-kuussa 2018. Siinä todettiin mm., että lukkarin työhön kuului Emilin aikana veisua ja säestys kirkonmenoissa (yhden kerran vuodessa ruotsin kielellä), hautausveisuu, josta tosin sai perii erillisen maksun, veisuu ja opetus rippikoulussa ja lukusilla käynti. Vielä vuosina 1897–1907 lukkarin tehtävänä oli toimia myös rokottajana eli ”rupulin panijana”. Kun lisäksi tiedämme hänen toimineen osan virkavuosiastaan postinhoitajana, näkyy tehtävälista vahvasti periytyneen Kruskopfin ajalta. Emil Louhivuori oli Johanneksessa ensimmäinen kanttorikoulutuksen saanut viranhaltija; hän valmistui Turussa 1890-luvun puolivälissä ja hänellä oli jo ennen sitä kirkkomusiikkiopintoja Viipurissa.

Musiikit urkujen kera

Jäljellä kanttorilistalla onkin enää Johanneksen pitkäaikaisin viranhaltija **Gabriel Heimola**, joka hoiti tehtävää

vuodet 1908-1944. Hän oli suorittanut kanttori-urkurikoulun Viipurissa vuosisadan vaihteessa. Hänen kaudellaan kirkkomusiikki sai uudet ulottuvuudet Johanneksessakin, kun saatiin aikaiseksi päätös urkujen hankinnasta ja ne käyttöön kesällä 1909. Kuorotoiminnasta ei ole tarkempia tietoja ennen hänen aikaansa, mutta viimeistään niinä vuosikymmeninä se sai näkyvän sijan seurakunnan toiminnassa. Myös Heimolalle myönnettiin *director cantus* -arvonimi. Kruskopfin tavoin Gabriel Heimola oli monella muodoiin mukana kunnankin toimien rakentamisessa ja uudistamisessa. Emil Louhivuori toimi vuosien ajan kunnan esimiehenä, ja samassa roolissa Heimola jatkoi 1910-12. Sen jälkeen hän oli vuosia kunnallislautakunnan puheenjohtajana. Nämä kunnalliset luottamustehtävät olivat jo Kruskopfin ajoista lähtien niin merkittäviä ja myös aikaa vaativia, että niistä maksettiin vuotuista korvausta. Johanneksen kunnallahan ei ollut alkuvuosikymmeninä erikseen hallintoon palkattuja viranhaltijoita. Kanttoreiden palkkaus oli niukka, joten lisäansiot olivat tarpeen.

Kanttoreita kaikkeen maailmaan

Johanneksessa kasvoi lisäksi kanttoreita muuallekin kuin kotipitäjään. Varhaisimpana on tunnistettu Anders Kruskopfin poika **Oskar**, joka oli syntynyt Ristiinassa muutamia vuosia ennen Johannekseen muuttoa. Johanneksessa hän kuitenkin eli lapsuus- ja nuoruusvuotensa, oli lyhyen aikaa kotipitäjässään kansakoulunopettajan tilapäistehtävässään. Musiikki veti hänet opintielle Turkuun, jossa hän valmistui urkuri-kanttoriksi. Sen jälkeen seurasi opintoja Helsingissä, Dresdenissä ja Berliinissä. Helsingin Vanhan kirkon kanttorina hän aloitti pitkän päivätyön 1904. Suomen lukkari- ja urkuriyhdistys (myöhemmin liitto) perustettiin 1907. Sen ensimmäinen puheenjohtaja vuoteen 1922 asti oli **Oskari**, joka oli ottanut sukunimekseen **Kaakonkalvo**. Yhdistyksen työkohteina olivat lukkari-kanttoreiden palkkaus, kanttorikoulutus, kansan virsilaulutaidon kohottaminen sekä rippikoulujen laulunopetuksen määrä. Oskari Kaakonkalvo esiintyi myös laulajana konserteissa sekä Seitsemän veljestä -oopperan Tuomaksena 1913 ja 1917/1921 Kullervo-oopperan eri rooleissa.

– Hannu Rastas –

Muistoja Kaijalasta

Enoni **August Rastas** on kertonut seuraavan muistelun lapsuutensa ajalta Johanneksen Kaijalasta.

Oli ollut sateinen päivä syyskuun alussa 1910. Olin veljeni **Vilhon** kanssa uittamassa kaarnaveneitä vesilamikossa kotiini vievän tammikujan ja kylän pääraitin risteyksessä niin sanotussa kujasiin suussa. Olimme hieman ihmetelleet, miksi sauna oli lämpiämässä keskellä viikkoa. Hetken päästä tuli Tontin täti, joka oli kylän kättilö, tammikujalle ja meni kohti tupaa. Hän meni sisälle, ja jonkin ajan päästä hän ja äitimme **Karoliina** menivät peräkkäin saunaan. Ihmettelimme, mitä oli tapahtumassa. Ei kestänyt aikaakaan, kun molemmat naiset tulivat saunasta äiti edellä. Perässä tuli Tontin täti kantaen kääröä. Molemmat menivät sisälle tupaan. Silloin ajattelimme, että kyllä nyt on tapahtunut jotain, ja Vilhon kanssa menimme ottamaan asiasta selvää.

Sisällä äiti Karoliina keitti kahvia Tontin tädille ja kehdossa oli vastasyntynyt sisaremmme Elsa.

Näin niitä lapsia pyöräytettiin ennen. Tosin Elsa oli jo seitsemäs ja kaksi oli vielä tulossa, **Esteri** (-13) ja **Taimi** (-15).

Rastaan perhe kuvassa, joka otettiin, kun perhe muutti uuteen kotiin juhannuksena 1911. Valokuvaaja oli varta vasten kutsuttu Viipurista asti. Kuvassa ovat isä **Nikolai**, äiti Karoliina Elsa sylissään. Lapset vasemmalta oikealle:

August (-02),
Eino (-08),
Eeva (-05),
Karoliina o.s. **Tikka** (-76),
Elsa (-10),
Nikolai (-66),
Vilho (-00),
Toivo (-86),
Uuno (-88).

Tarina kertoo, että lapsista Vilho oli ollut onkimassa eikä olisi millään tahatonut tulla mukaan kuvaan.

– Ari Ivaska –
Taimin poika

Johanneksen syrjäkylillä oli tapana, että kastetilaisuudet pidettiin kotona kulkuyhteyksien takia. Näin myös **Päätilässä**. Pappi haettiin kirkonkylästä joko hevosella tai veneellä. Näin kävi myös v. 1924 kun **Karhun Kalevi**, **Kaukosen Paavo**, **Sinkkosen Pentti** ja **Uskin Helga** saivat kasteessa nimensä.

Lapsuus-, koulu- ja nuoruusvuosien jälkeen elämä muuttui kastetuilla. Tulivat niin sanotut ”Mainilan laukaukset” ja alkoi evakkotaival. Isänmaa tarvitsi puolustajia. **Kalle**, **Paavo** ja **Pentti** joutuivat nuorukaisina jatkosotaan. Kaikki kolme myös samaan joukko-osastoon. Tässä osastossa palveli myös helsinkiläinen **Veikko Hursti**.

Sotaveteraanien tunteikkaat kohtaamiset

1950-luvun lopulla Turussa oli tivoli tai sirkus. Aikani kun kinusin, isäni lähti kanssani Kupittaaalle. Huvipaikalla oli erään vaunun edessä iso joukko ihmisiä ja isäni pysähtyi katsomaan, mitä ihmiset seurasivat. Pena tunnisti taiteilijan ja sanoi: ”Hursti!” Maalari nosti päätään ja hihkaisi: ”Pena!” Pensselit tippuivat maahan. Sotaveteraanien tapaaminen oli tunteikas. Sen jälkeen meillä oli vapaa pääsy päätelttaan ja muihinkin tivolin laitteisiin.

1970-luvun alkupuolella Kaukosen Paavo oli Piikkiössä huoltoasemalla, kun

tuttu mies oli tankkaamassa autoaan. Taas sotaveteraanit kohtasivat. Mies oli **Veikko Hursti**, joka oli tulossa Turkuun Vapaakirkon tilaisuuteen. Sinne Paavo, Pena ja Kalle lähtivät. Hursti esitteli seurakunnalle vanhat sotakaverinsa **Karhun**, **Kaukosen** ja **Sinkkosen**.

Nyt kyseiset herrat ovat jo jonkin aikaa olleet tuonpuoleisessa ja Hurstin ruokajakelua vähäosaisille jatkavat Veikon jälkipolvet. Kalevi on haudattu Katariinan hautausmaalle, Pena ja Paavo lepäävät Turun hautausmaalla vain muutaman kymmenen metrin päässä toisistaan.

– Äijäskän Petun Hanski –

🌸 MUISTOJEN KUKKIA 🌸 Joriinin juuria

Joriini vai daalia tai finimmin georgiini vai dahlia? Näyttävä kasvi on kaikki nimensä ansainnut. Kukinnot kiinnittävät katseen sekä suurella koollaan että upeilla väreillään. Daalian lähellä kasvavat vaatimattomammat kukat jäävät helposti vähemmälle huomiolle ja varjoon ihan kirjaimellisestikin. Kuninkaalliset tarvitsevat arvoisensa tilan ympärilleen ja alamaisiltaan paljon huomiota. Pioni on kiistatta komeampi ilmestys, mutta luonteeltaan kuitenkin vaatimattomampaa sorttia; asetuttuaan

paikalleen mukavasti se pärjää melko pienellä hoidolla vuodesta toiseen. Daaliankasvattajat tietävät, että tätä kasvia ei voi jättää oman onnensa nojaan kasvukauden ulkopuolellakaan. Ne kuuluisat ”joriinin juuret” ovat jokavuotinen luonnon ihme. Käppyräisiin, rumiin juurakoihin kätkeytyy kaikki se kauneus, joka puhkeaa upeaan kukkaan vuodesta toiseen (säistä ja sijainnista riippuen) noin heinäkuun puolivälissä ja jatkuu koko loppukesän ensimmäisiin halloihin asti. Puutarhamyymälöissä

ruukussa myytävät matalat kesädaaliat ovat toki valmiiksi kukassa jo alkukesästä.

Daaliankukassa on jotain hämmäntävää. Eksoottinen ja iso kukka pysäyttää ihmettelemään. Intensiivinen aniliininpunainen, sulaisen hento pinkki, puhdas valkoinen, perinteinen punainen tai kaksivärinen. Pallomaisen lajikkeen kukinnon terälehdet ovat kuin vieressä olevia pieniä lieriöitä, jotka muodostavat täsmällisen geometrisen kuvion. Japanilaisessa kulttuurissa ja taiteessa daaliaa näkee paljon.

Monessa kotipuutarhassa daaliat istutetaan vuodesta toiseen samalle, hyväksi havaitulle paikalleen. Niitä kuvataan ja ihaillaan vierailulla käydessä.

Maljakkoon taitetaan muutamia kukkia jos raaskitaan.

Suomessa daaliankasvatus väheni samaan tahtiin kaupungistumisen myötä. Vuosikymmeniäkin vaalitut juurakot talvehtivat perunoiden ja kurkkupurkien seurassa kellareissa, puulaatikoissa hiekkaa, turvetta tai sanomalehtiä ympärillään. Tai vain sellaisenaan puulavalla jossain sopivassa nurkassa. Juurakot eivät saa jäätyä. Viileä talvetuslämpötila (n. +4 - +10°C) takaa niille hyvät talviunet. Keväällä moni aloittaa juurakoiden herättelemisen säistä riippuen toukokuussa tai jopa aikaisemmin. Kovin kuivuneita juurakoita voi ensin liottaa vedessä. Kaupasta ostetut juurakot ovat usein surkean näköisiä, mutta vauhtiin päästyään

saattavat kasvattaa puolitoistametrinen runsaskukkaisen silmänilon. Esikasvatus hallalta suojatussa paikassa ennen ulos istuttamista antaa vauhtia kasvuun ennen kukkapenkkiin istuttamista. Daalia rakastaa aurinkoa, säännöllistä kastelua ja muhevaa multaa.

Daalia muistuttaa meitä siitä, että hyvä lisääntyy, kun sitä jakaa eteenpäin. Juurakko kasvattaa joka kesä uusia pötkylöitä. Isommasta juurakosta voi keväällä irrottaa varovasti osan tai vain yhden juuripötkylän ja antaa sen jonkun toisen iloksi. Kasvun ihmeestä on antoisaa vaihtaa kokemuksia. Joriini tarjoaa hoitajilleen myös jutun juurta.

– Heli Sirkesalo –

Talve riemui 1940-luvulla

Mie meinasin haastaakii nyt näit talvisii asjoi täll miu Karjala murteel. Sill mitä mie lapsen kuulin ja itsekkii haastoin. Se on kyll pääst aika pahast ruostumaa, ko eihä ihmiset sitä ennää ossaa.

Nii, niistä talvist. Mie oon iha sitäviisii ajatelt, et eihä myö suomalaiset oltas suomalaisiikaa, jos meil ei ois talvee. Nytkii tuol ulkon on issoi kinoksii ja niistä mie tykkään. Se on sitäviisii, et nää talve lumet narrajaa meit tuonne ulos jottai tähellistä tekemää. Onha se tietyst sitäviisiikii, et kaik ei täst talvest tykkää. Mut mie kyll mänisin vaik joka päivä esmerkiks hiihtämää. Mie ko oon sitä vuoskertaa, et oon ain hiihtänt. Iha joka talvi. Tai enhä mie vissii sillo ko olin sellane polve korkune. Miu isä ol sellane mestar, et hää tek sukset ja sauvat iha itse meil lapsil. Sellasil suksil mie hiihin viel kouluskii ja sain kilpailuis palkintoil. Ne ol sellasii alpakkalusikkoi.

Sit myö laskettii talvel ain mäkkeekii yhest isost sähkölinjamäest. Se ol iha mei lähel ja siint ol hyvä laskee ko se ol nii jyrkkä. Ko meil ei olt ko yks mahakelkka, ni myöhä laskettii papersäkil. Meil ko äiti ain leipo leipää, ni jauhookii ostettii sellane iso säkilline. Sit ko se tyhjen, ni siint tul hyvä liukur. Viel ko sen illal kastel toiselt puolelt, ni se jääty yöl ja siint tul vahva. Sen kans sai sit kovat vauhit. Mie kyll reknaan, et mite mei takapuol kesti sitä mennoo. Vissii ne pässipökkimät villahousut autto asjas. Laskiaise aikaa myö huuvettii ain mäes et ”Pitkii pellaviil!”

Sit ko tul nuoskaa, ni se se vast ol mukavaa. Koko lapskatras ol pihas ja viel naapuriikii lapset. Tehtii issoi muurii lumest ja passattii ne sitäviisii vastakkai. Niihe vällii jätettii pien kenttä. Kepil kaivettii sit muurii pienii tirkistysreikii. Sit jaettii meit kaikk kahtee joukkueesee ja alettii lumisottaa. Molemmis joukkueis pit olla issoi sekä pienii. Ko eihä ne pienet ois pärjänt yksinnää, jos kaik isot pojat ois olt samal puolel. Miu vel-

jet ol niit issoi poikii ja hyö pit ain mei pienempii puolta. No sit mäntii niihe muurii taakse ja tirkisteltii niist reijist, et uskaltaaks joku noussa seisomaa sielt vastapuolelt. Ko joku uskals, ni pit sukkelaa heittää sitä lumopallol. Jos se osu, ni hää putos pois pelist. Se puol hävis sit, mist lapset sukkelampaa palloit ja joutuut mänemää syrjää.

Isot pojat tekkiit joskus nii issoi lumilinnol, et iha päätä huimas. Ne ol kakskerroksissiikii ja sit ko tul pakkasta, ni ne jääty ja niis voi leikkii kaikke talvee. Sillo ol nii paljo lunta, et se ei iha sukkelaa sulantkaa. Viel päsiäise aikaakii ol usjast hankikeli. Sillo hiihettii pitki hankii ja käytii pello ojist etsimäs palmuoksii. Niil sit virvottii palmusununtain. Pääsiäisen sit saatii palkka. Se ol sipulikuoril värjätty muna ja makiaa kaakaojauhoo semmoses rapisevas pusis. Sit vähä myöhempin vuosin saatii appelssiinikii. Se ol sit nii ihmeellistä, et sitä appelssiinii pyöriteltii kaua aikaa käsis, enneko raaskittii syyvä se.

Koulust mie muistan vähä huonompiikii muistoi tuost lumiajast. Pojat ko ol semmosii koiraleukoi, ni hyö halusii meit tyttöi kiusata kaikelaisil koiruuksil. Yks ol sellane, et ko oltii välitunnil, ni pojat yrittiit laittaa tyttöi niskaa taki alle lumipalloi. Se ei olt mukavaa, ko se lumipallo alko sullaa ja ves virtas pitki selkää. Kyl myö sit opettajalle kaivattii ja pojat joutu arestii koulu jälkee. Yhe ker mei miesopettaja rankas yhtä Aimoa sitäviisii, et hää laitto tään Aimo niskaa lumipallon ja kysy, et miltäs siust nyt tuntuu?

Nii, et ollaa nyt vaa ilosii, et meil on talvi ja lunta. Mikä se sellane talvi ois, jos ei ois yhtää lunta? Voipha se talvi olla joskus sellanekkii, mut toivotaa, et siihe mänis viel kaua aikaa. Ja eihä sitä kukkaa tiiä, ollaaks myö sit ennää höitä ihmettelemäskää.

– Ella Heino o.s. Ratia –

Poljettava ompelukone

Maaliskuun Johannekselaisessa julkaistusta kuvasta oli pudonnut kuvateksti pois.

Singerin suomalainen kilpailija oli Oy Tikkakoski Ab:n Tikka-merkkinen ompelukone, jota valmistettiin vuosina 1946–1967. Liisa Katajaisen hallussa oleva Tikka on ostettu 11.11.1956 Turusta. Kuva: Liisa Katajainen.

Oy Tikkakoski Ab tunnettaneen paremmin aseteollisuudesta, mm. jalakaväen kivääri M/27 ”Pystykorva”, tarkkuuspienoiskivääri Skohan Tikka ja Suomi-konepistooli M31 ”Tikkakosken ompelukone” olivat sen tuotteita. 1700-luvulla Jyväsk- eli Lounatjoen voimalla pyöritettiin Tikkakoskella myllyjä ja sahoja. Vuonna 1893 insinööri Martin Stenij perusti myllyn ja sahan rinnalle metalliverstaan, joka ajautui konkurssiin v. 1907. Toiminta jatkui eri omistajien johdolla, kunnes vuonna 1912 perustettiin metallialalle keskittynyt Tikkakosken Rauta- ja Puuteollisuus Oy. Alettiin valmistaa aseenosia, Maxim-konekivääriin lukkoja. Vuonna 1930 yrityksen nimi lyheni muotoon Tikkakoski Oy, jonka merkittävä omistaja oli saksalainen asekauppias Willi Daugs.

1933 nimi vaihtui Oy Tikkakoski Ab:ksi, tuotantoon otettiin konekiväärin patruunavyöt ja seuraavana vuonna konekivääri Maxim-09. Sotavuosina Oy Tikkakoski Ab valmisti konepistooleita ja -kivääreitä sekä kiväärinpiippuja. Sodan päätyttyä yhtiö katsottiin rauhansopimuksen ehtojen mukaisesti ns. saksalaisomaisuudeksi, ja se oli luovutettava Neuvostoliiton hallintaan, koska yhtiön omistuksesta merkittävä osa oli saksalaisella Willi Dausilla. Neuvosto-omistuksessa yhtiö oli vuodet 1947–1957. Sotilasaseiden valmistuksesta luovuttiin ja tilalle tulivat mm. Tikka-ompelukoneet. Neuvostoliitto myi yhtiön suomalaiselle liikemiesryhmälle, jonka sanotaan maksaneen kauppasumman viemällä Neuvostoliittoon Tikka-ompelukoneita. Näiden myyntiä

edistämään perustettiin Tikkamyynti Oy, joka joutui Suojelupoliisin tarkkailuun. Yrityksen työntekijän todettiin vakoilleen Neuvostoliiton hyväksi, ja joidenkin edustajien tehtävänä oli hankkia uusia ompelukoneiden myyjiä Suomen puolustusvoimista. Osuuspankkien Keskusosuuspankki (OKO) hankki Oy Tikkakoski Ab:n osake-enemmistön vuonna 1967 ja vuonna 1974 Nokia osti Tikkakoski Oy:n. Tikkakosken toiminta lakkasi 1.10.1983, kun se liitettiin Sako Oy:öön. Syntyi Oy Sako-Tikka Ab:n Tikkakosken tehtaas. Yhteistyön symbolina suunniteltiin Sako-Tikka-luodikko, ”Satikka”. Nykyään Sako-tuotemerkin omistaa italialainen aseyritys Beretta. Sakomerkkisiä aseita valmistetaan Suomessa Hausjärvellä ja Riihimäellä.

Tikkakoski Oy:n tehdasrakennus

Kuva: Hilma Jokinen (o.s. Helin), 1930–1937/Keski-Suomen museo CC BY-ND 4.0 (kuvat.jyvaskyla.fi/public.d...15D12E10AD6D)

Tikkakoski, dokumenttifilmi Oy Tikkakoski Ab:n toiminnasta ja sen tuotteista:
aseiden valmistus, kiväärit, nastarenkaat, autotarvikkeet: peilit, valot, kattotelineet, Tikka-ompelukoneet:
<https://elavamuisti.fi/aikajana/tikkakoski>

Poliisimestari Miettisestä ja hänen ajastaan Viipurissa

Syntyi papin poikana Alastarolla

Juuso William Miettinen syntyi pitäjänapulaisen kuopiolaissyntyisen Herman Miettisen (1858–1914) ja tämän puolison Johannan (os. Cavén, 1869–93) poikana Alastarolla 28. päivänä heinäkuuta 1890. Herman oli vihitty lokakuussa 1889 nuoren leskivaimon Johanna Perhon kanssa. Hermanin ja Johannan toinen poika syntyi tammikuussa 1893, mutta kuoli kahden päivän iässä. Ilmeisesti synnytys oli vaikea, sillä myös 23-vuotias äiti Johanna menehtyi muutamaa päivää myöhemmin. Kauan ei Hermanin kuitenkaan tarvinnut yksinäisen miehen elämää viettää, sillä jo seuraavana syksynä hän solmi avioliiton kirkkoherra Gustaf Adolf Cajanuksen tyttären Ida Augustan kanssa. Idan sitten kuoltua Hinnerjoella 1899 hän vei 1901 vihille kauppiaan tytär Edit Amalia Ullnerin. Alastarolla Herman viihtyi kahdeksisen vuotta ja työskenteli sen jälkeen kirkkoherrana ensin Hinnerjoella 1894–1907 ja sitten Koillis-Savossa Nilsissä, jossa rovastina kuolikin.

Pappisisänsä virkapaikkojen vaihtumisten takia Juusolla ei kertomansa mukaan nuoruudessaan ollut koskaan varsinaista kotiseutua. Niinpä hän tarpeen tullen osasi kirjakielen lisäksi käyttää sujuvasti sekä raumalaista, savolaista että viipurilaista murretta.

Sotilasuralta poliisimestariksi Viipuriin

Tultuaan ylioppilaaksi Juuso Miettinen opiskeli jonkin aikaa yliopistossa, ensin fyysismatematiikassa ja sen jälkeen lainopillisessa tiedekunnassa, mutta maailmansodan alettua hän pestautui sotilasuralle. Vuonna 1915 Juuso suoritti Pietarissa Wladimirin sotakoulussa upseerintutkinnon ja otti osaa ensimmäiseen maailmasotaan Venäjän armeijassa vuosina 1915–17. Vallankumouksen pyörteissä Miettinen ajautui takaisin kotimaahan osallistuen kansalaissodassa Helsingin valtauksen keväällä 1918. Heinäkuussa 1918 Miettinen määrättiin komppanianpäälliköksi ja majoitusmestariksi Viipuriin Karjalan Kaartin rykmenttiin, mistä hän siirtyi RT 2:een, ensin patterin päälliköksi ja sittemmin koko patteriston komentajaksi.

Vuonna 1921 Juuso Miettinen erosi armeijasta ja tuli nimitetyksi Viipurin poliisimestarin vt. apulaiseksi. Maailmansodan jälkeen kaupungin poliisilaitoksen toiminta oli organisoitu uudelleen, joskin sen henkilöstön runko oli koottu jo ennen sotaa palvelleista, ja sitten maaliskuun 1917 vallankumouksen yhteydessä erotetuksi tulleista poliiseista. Alkuun niin miehistön kuin päällystönkin vaihtuvuus oli suuri. Monet viivähtivät poliisin ammatissa ainoastaan hetkisen lähteäksensä sitten paremmille tienesteille. Jermujen palkat olivat pienet ja työajat harvoine vapaapäivineen epämurkavia. Lisäksi ammatti oli riskialtis eikä tuohon aikaan, kansalaissodan rikki repimässä yhteiskunnassa, kaikkien silmissä kovin suurta arvostustakaan nauttiva.

Poliisimestaritkin vaihtuivat taa-jaan. Sodan päättymistä seuranneiden kaoottisten alkuvaiheiden jälkeen elokuussa 1918 poliisikuntaa johtamaan määrättiin majuri Aaro A. Lindqvist, joka ehti hoitaa pestiä kolme ja puoli vuotta, kunnes menehtyi sydänkohtaukseen 47-vuotiaana. Lindqvistin äkillisesti maaliskuussa 1922 kuoltua poliisimestarina toimi aina vuoteen 1926 aiempi Viipurin nimismiespiirin nimismies, Sven Elis Gunnar Metsävainio (1888–1932). Hänen seuraajanaan lyhyen aikaa oli aiempi Viipurin etsivän osaston päällikkö, varatuomari Onni Armas Vilkman (myöh. Vilanka, 1897–1960). Hänen siirtyttyään poliisimestariksi Helsinkiin sai 37-vuotias kapteeni Juuso William Miettinen määräyskirjan

Viipurin poliisilaitoksen perustamisesta tulee tänä vuonna kuluneeksi 185 vuotta. Hyvällä syyllä voimmekin pysähtyä muistelemaan sen arvostettua poliisimestaria Juuso William Miettistä ja hänen aikaansa Karjalan pääkaupungin poliisitoimessa. Juhlavuoden kunniaksi kirjoitin kirjan ”Viipurin poliisilaitoksen historiaa 1836 - 1944”, jossa osansa saa niin Miettinen kuin muukin laitoksen miehistö.

J.W. Miettinen (1880–1939) toimi Viipurin poliisimestarina 1927–39. – Kuva: Suomen poliislehti n:o 22/1939.

Viipurin poliisimestariksi 15. päivänä syyskuuta 1927.

Huolimatta ei-viipurilaisesta taustastaan Juuso Miettinen sopeutui nopeasti myös Karjalan pääkaupungin elämänmenoon kehittään ympärilleen laajan tuttavapiirin ja onnistuen jopa imemään viipurilaisen mentaliteetin osaksi itseään. Juuso Miettinen oli innokas ’thalian’ ystävä, joten iltaisin hän kulutti ahkerasti Viipurin näyttämön ja myöhemmän Viipurin kaupunginteatterin penkkiä. Poliisimestari harasti myös kaupungin historiaa. Juuso Miettinen oli naimissa laulajatar Sirkka o.s. Valkosen (1886–1973) kanssa. Tämä oli konsertoivan pianistin ja pasturin Arvi Valkosen sisko. Mahdollista onkin ajatella, että ainakin osittain Juusonkin vihkiytyminen kulttuuriharrastuksiin juontuu tätä kautta. Ammatissaan Juuso Miettinen tunnettiin oikeudenmukaisena, alaistensa ja laitoksensa puolia pitävänä esimiehenä.

Keisarinkatu 15. Näissä korttelin ympäri kiertävissä matalissa, pitkulaisissa, rakennuksissa Viipurin poliisilaitoksella oli monenlaista toimintaa. Kulmaovesta oli kulku keskuspoliisiasemalle. – Kuva: Wiipuri-Yhdistys ry. WAY. E3a10. (CC BY 4.0).

Ministeri Puhakka ja yliopoliisipäällikkö Koskimies ottavat vastaan komisario Eero Kettusen ryhmän ohimarssin Linnan- ja Tuomiokirkkokadun risteyksessä. – Kuva: Poliisimies n:o 18/1936.

Unelma uudesta poliisitalosta ei ehtinyt toteutua

Kaksikymmentä- ja kolmekymmentäluvuilla suomalaista poliisitoimintaa uudistettiin voimallisesti. Viipurin poliisilaitos joutui kuitenkin vuodesta toiseen kamppailemaan riittämättömän miehistön ja kaluston sekä rähjäisten tilojensa kanssa.

Pääosa poliisilaitoksen toiminnasta oli sijoitettu Kauppatorin varteen kahteen vanhaan kivitaloon sekä Keisarinkadulle eli myöhemmälle Luostarinkadulle entisiin venäläisiin tykistökasarmeihin. Lisäksi kaikilla kuudella poliisiipiirillä oli omat vartioasemansa, joista niistäkin useimmat toimivat hyvin vaatimattomissa pytingeissä. Poliisimestari Juuso Miettisen unelma Tukholman ja Kööpenhaminan mallin mukaisesta suuresta poliisitalosta, johon eri osastot olisi voitu keskittää, oli lähellä toteutua. Tonttikin oli jo katsottuna Ristimäen länsipuolelta Pyöräsuon kaupunginosasta, ja rakennuskonttorissa olivat vuoden 1930 lopussa piirustukset miltei valmiina. Parahiksi alkaneiden pulavuosien kurimuksessa kallis poliisitalohanke jouduttiin kuitenkin hautaamaan.

Halvempana ratkaisuna päädyttiin siihen, että Kauppatorin reunassa Mustainveljestenkadulla sijaitsevasta kolmikerroksisesta Thesleffin talosta vuokrattiin poliisilaitoksen käyttöön keskikerros. Sen viereissä ollut rakennus saneerattiin ensimmäiselle piirille, ja vuodesta 1910 osoitetoimiston käytössä ollut kaksikerroksinen Karjaportin-kadun kulmatalo – Rechenbergin talo – saneerattiin rikososastoksi. Torilta katsottuna pihan takaosassa ollut kaa-reva välisakin remontoitiin, jolloin sen toiseen ja kolmanteen kerrokseen sijoitettiin rikososaston tarvitsema moderni poliisivankila selleineen, ja katutasolle tehtiin muutamia pidätyskoppeja ensimmäiselle piirille. Uusiin tiloihin päästiin muuttamaan helmikuussa 1934.

Syyskuussa 1936 poliisilaitos juhli satavuotista taivaltaan

Vuonna 1936 tuli kuluneeksi sata vuotta Viipurin poliisikamarin perustamisesta. Juhlavuoden yhteydessä poliisimestari Juuso Miettinen oli näkyvästi framilla saaden runsaasti huomiota sekä poliisien ammattilehdissä että sanomalehdissä. Aktiivinen poliisimestari oli tuolloin uransa huipulla ja vaikutti kaikin puolin terveeltä ja hyväkuntoiselta.

Syyskuun 17. päivän 100-vuotisjuhla hulppeine marssikulkueineen ja Koulukentällä pidettyine ratsastusnäytöksineen muodostui poliisikunnan edustavaksi katselmukseksi. Tehden oikeutta päivän tapahtumille Poliisimies

julkaisi niistä kuusisivuisen selostuksen. Samassa lehden numerossa esiteltiin muutenkin laajasti Viipurin poliisilaitosta. Sanomalehti Karjala raportoi tuoreeltaan numerossaan 18. syyskuuta edellispäivän tapahtumista rubrikoinnilla ”Poliisilaitoksemme juhlapäivä – 100-vuotismuistoaan juhli Viipurin poliisi arvokkain menoin”. Päivän kunniaksi Suomen liput hulmusivat saloissa kaikissa poliisilaitoksen osastoissa ja illalla toimipaikat olivat juhlavalaistut. Juhlaillalliset nautittiin kauniiksi köynnösin koristellussa Teatteriravintolassa. Sen pöydät oli somistettu Havi Oy:n lahjoittamilla punamustilla kynttilöillä. Illallisille osallistui puolensataa vierasta, mukaan lukien ministeri Yrjö Puhakka (1888–1971) ja maaherra Arvo Manner. Tilaisuudessa kuultiin useita juhlapuheita, ja aluksi poliisimestari toivotti vieraat tervetulleiksi todeten tilaisuuden avaussanoissaan mm. seuraavaa: ”Mutta vaikka nyt jo on päästykin ilahduttaviin tuloksiin poliisihoidon järjestelyissä, niin on hyvin luultavaa, että 200-juhla vietettäessä senaikui-nen polvi tulee hymyilemään nykyiselle poliisitoiminnalle.”

Juuso Miettisen matkan yllättävä päättyminen

Lähestyttäessä marraskuun 1939 puoliväliä viipurilaisten korviin kantautui odottamaton ja varsinkin poliisilaitoksen koko henkilöstöä syvästi järkyttävä uutinen: poliisimestari Juuso William Miettinen oli menehtynyt Mikkelin lääninsairaalassa lauantaiaamuna 11. marraskuuta. Kuollessaan hän oli vain 49-vuotias ja oli viime hetkiinsä saakka ollut työllä ja tarmolla luotsaamassa Viipurin poliiseja. Kuten edellä kerrottiin, kolme vuotta aikaisemmin hän oli ollut voimiensa tunnossa johtamassa Viipurin poliisilaitoksen 100-vuotisjuhllaisuuksia ja samana keväänä myös kirjoitti laitoksestansa hienon Viipurin kaupungin valtuuston kustantaman historiikin Hajapiirtoja Viipurin poliisilaitoksen vaiheista vuosilta 1836 - 1936.

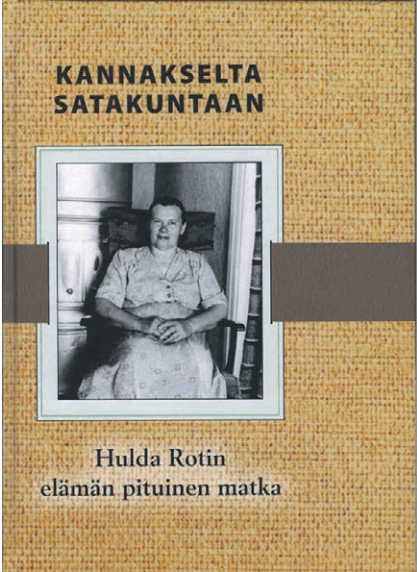
Miettinen ehti olla poliisimestarina kaksitoista vuotta. Hänet siunattiin ääriään myöten täydessä tuomiokirkossa perjantaina 17. marraskuuta kello 13. Omaisten lisäksi kirkkoon oli kokoonnutunut suuri joukko Miettisen ystäviä, työtovereita sekä poliisilaitoksen päällystöstä ja muuta henkilöstöä virkapuvuisaan. Lääninhallituksesta läsnä olivat maaherra Arvo Manner, lääninneuvos Hugo Yrjölä ja poliisitarkastaja Toivo J. Kempainen. Edustajansa hautajaisiin olivat lähettäneet myös Viipurin kaupunki ja monet eri järjestöt. Kempisestä mainittakoon, että hän toimi jatkosodassa Päämajan linnoitustoimiston päällikkönä, kunnes menetti henkensä 27.8.1941 Antreassa Kuukaupin sillalla miinan räjähtäessä.

Kirkonpenkkien päädyissä pääkäytävän molemmilla puolilla paloivat kynttilät. Valkoinen arkku, jonka kannelle oli asetettu punaisista neilikoista sidottu kukkavihko, oli nostettu valkoisten kukkien ja laakeripuiden sekä palavien kynttilöiden ympäröimälle katafalkille. Viimeisen leposijansa Juuso William Miettinen sai Sorvalin uudelta hautausmaalta.

– Ilkka Virta –

Kirjoittaja on lietolainen Viipuri-asioiden harrastaja, jonka vuonna 2001 Turun yliopistossa tarkastetun tohtorin väitöskirjan aiheena oli ”Siirtoväen kansakoulukysymys sotavuosien Suomessa”. Artikkelit perustuu hänen äskettäin ilmestyneisiin kirjoihinsa ”Viipurin poliisilaitoksen historiaa 1836 - 1944” (2021) sekä ”Sattumuksia 1920-luvun Viipurissa – Kieltolakirikkomuksia, murhia, onnettomuuksia, hukkumisia ja tapainturmellusta” (2020).

Elämänmakuisia muistoja

Hulda Rotin elämän pituinen matka (toim. **Hannu Jaakohuhta** ja **Jorma Mäkinen**) on vasta ilmestynyt värikäs ja tunteellinen elämäntarina. Se on koottu Hulda Rotin (myöh. **Mäkisen**) itse ruutu-paperivihkoon kirjoittamista muistelmista hänen elämästään 1900-luvun Koivistolla ja Johanneksessa sekä koh-taloistaan sotien jaloissa, evakkomat-koistaan ja lopulta elämästään Porissa. Toimittajien mukaan Roti on ollut tie-toinen siitä, että näitä muistoja vielä luetaan, kuin testamenttina jälkipolville.

Tarinaa värittävät lukuisat runo- ja laulusitaatit. Hulda on ollut varsinainen kulttuuri-ihminen: hän on muistanut ja hallinnut suuren valikoiman tunnettuja runoja, virsiä ja laulunsanoja, ja eri elä-mänvaiheisiin sopivat katkelmat liittyvät hänen elämänsä vaiheisiin.

Hulda Roti kuvaa kotikyläänsä Koiviston Humaljokea, kertoo vanhemmistaan ja kahdeksasta sisaruksestaan. Elämä on ankaraa työtä ja lapset joutuvat osal-listumaan talon töihin pienestä pitäen. Kouluaikana kesät kuluivat lapsenpii-kana eri taloissa. Kun ”kylänluvussa” pappi antaa hänelle, alle kouluikäiselle tytölle, lukemisesta täyden nollan, asia korjaantuu myöhemmin niin, että hän saa kouluun päästyään todistukseen täysiä kympejä. Niiden avulla hän 4. luokan jälkeen pääsee kiertokoulun opettajaksi Johannekseen eri taloihin. Tilin hän antaa mukisematta isälleen, joka on tyytyväinen, että saa rahaa ve-ronmaksuun.

Kotona työtä riittää: paimenessa, halonteossa, pellonraivauksessa, kau-ranniitossa, puintihommissa.

KANNAKSELTA SATAKUNTAAN. 184 s. Helsinki 2021. Kirjan hinta 30 €. Tiedustelut: hannu.jaakohuhta@kolumbus.fi.

Vappu

”Ei Jyrist eikä järist,
mut ko tulloo vanha Vappu,
ni sillo on kesä.”

Näin sanottiin Johanneksessa. Vanhaa Vappua vietettiin ennen, juliaanisen kalenterin mukaan, 14.5. Silloin oli kyntö aloitettava, oli mikä oli. Gregoriaaniseen kalenteriin siirryttiin Ruotsissa ja Suomessa lopullisesti helmikuussa 1753 ja vappua vietetään nyt 1. toukokuuta. Se merkitsee useimmille iloista karnevaalijuhlaa kevään tulon kunniaksi. Se on myös työväen ja ylioppilaitten juhlapäivä. Vappu, suomalaisen työn päivä, on virallinen liputuspäivä.Toukokuun ensimmäistä päivää on Suomessa vietetty jo keskiajalla abbedissa **Valburgin** pyhimyksen julistamispäivänä. Tämä Pohjolassa suureen maineeseen kohonnut nainen oli anglo-saksien pyhän **Richard**-kuninkaan tytär. Hän kuoli Heidenheimin luostarin abbe-dissana noin v. 780. Suomalaisen Vapun päivän kirkollista perinnettä ovat muu-tamat tavanomaiset työkiellot: vappuna ei saa kalastaa tai menettää kalaonnensa, Vapun päivänä kudottuun mertaan ei mene kaloja, vappuna ei saa kylvää, touko ei menesty.

Eteläisemmässä Länsi-Suomessa vap-pu on ollut karjataloudessa monessa suh-teessa **Yrjön** toveri. Lehmät ja lampaat päästettiin ulos, vaikka lunta olisi ollut maassa. Jos lampaita juotti padoista, saatiin mustia karitsoita. Jos hevoset vappuna uitettiin, eivät paarmat niitä kesällä purreet.

Ihminenkin pääsi monista vaivoistaan kylpiessään vappuna juoksevassa sulassa virrassa.

Karjalankannaksella, jossa kesä tuli varhemmin, pyrittiin vappuna kylpe-määnkin uudella vastalla. Valehtelijain hyvä päivä vappu on kauan ollut. Herkkäuskoisista on esim. Puolangalla sanottu: ”Se käy vapunpäivänvaleessa.”

Kokonaan unohtuneista vapunpäivän vietoista mainittakoon kesän ja talven taistelu, joka keskiajalla oli Euroopassa laajalle levinnyt etenkin aatelisten pii-reissä. Eräästä asiakirjasta käy ilmi, että v. 1557 Turun linnan ratsumiehet valitsi-ivat **Juhana** herttuan maikreiviksi. Iloinen taistelu lieene käyty lähellä linnaa, jonne Juhana saapui Ispoisten kartanosta. Kuusi tynnyriä olutta kului tarjoiluun.

Työväen juhla, toukokuun 1. päivä, työsopimusten uusimisen ja työpaik-kojen vaihtamisen päivä, moving day, vakiintui työväenliikkeen juhlaaksi ja mielenosoituspäiväksi Yhdysvalloissa. Suomessa työläisten marsseilla on pitkä perinne. Vappumarssien iskulauseissa on vaadittu työläisten olojen paranta-mista. Vapusta tuli lakisääteinen vapaa-päivä v. 1944.

Ylioppilaat olivat jo 1800-luvulla innokkaimpia kevään tulon juhlijoita. Ylioppilailla oli tapana juhlia kevättä 13. toukokuuta **Floran** päivänä. Vähitellen kevätjuhla siirtyi 1. päivään toukokuuta.

Lähteet
Kustaa Vilkuna: Vuotuinen ajantieto Wikipedia

Elämä ei ole kuitenkaan pelkkää ras-kasta työtä: kuorossa laulaminen on rakas harrastus - sinne päästäkseen on käveltävä 10 km matka.

Muutaman ihastuksen jälkeen löytyy sulhanen **Vilho Mäkinen**. Häät viete-tään 1926. Miehelässä hänelle lankeaa suuri vastuu pelto- ja karjanhoitotöistä. Lapsia alkaa syntyä: ennen talvisotaa perhe kasvaa viidellä lapsella. Talvisodan evakkomatkan rankat vaiheet kuvataan tarkasti. Ensin joudutaan Savoon, sitten Hirvensaloon ja vielä Poriin. Takaisin koti-Karjalaan päästään jatkosodan ai-kana. Uudet rakennukset on pystytet-tävä; 1943 on uusi tupa valmis. Koti on taas jätettävä 1944, ja tällöin matka vei ensin Tarvasjoelle, josta myöhemmin Poriin. Lapsia syntyy vielä kaksi. Porin Hyvelässä aloitetaan elämä uudelleen, saadaan oma talo pystyyn 1948. Mies Vilho kuolee äkillisesti 1972. Tähän muistelmat päättyvät.

Kirjan tarinaa havainnollistavat hen-kilö- ja maisemakuvat. Yhden ihmisen ja perheen elämäntarina kertoo koko-naisen ajanjakson tarinan. Näkökulma laajenee yhden karjalaisen naisen muistoista yleispäteväksi kuvaukseksi Suomesta 1900-luvun alusta 1970-luvun loppuun. Tämä teos herättää intensiivi-sen lukuhalun ja saa ajattelemaan, miten ennen on selvitty vaikeissakin oloissa ja jaksettu esim. kodin menettämisen jälkeen aloittaa alusta aina uudelleen. Ainakin evakkojen jälkeläisille kirja on koskettava ja ajatuksia herättävä.

”Te muistot menkää, sittenkin mä teitä siunaan vain / ja hautaan tuntein tuskaisin kuin osan sielustain.”

– Kaija Sipilä –

Kattavaa isännöintipalvelua Turun alueella

Turun talousalueen suurimpana yksityisenä isännöitsijätoi-mistona olemme tarjonneet kokonaisvaltaisia isännöintipal-veluita jo yli 50 vuoden ajan. Se on luonut näkemyksen siitä, miten isännöintialan ammattilaisen tulee toimia.

Varsinais-Suomen Isännöintitalo Oy on auktorisoitu ja ISA r.y:n auditoima, työntekijöidensä omistama isännöitsijätoi-misto.

Kaipaako taloyhtiönne ammattitaitoisen ja osaavan isännöit-sijätoimiston palveluita? **Ota meihin yhteyttä!**

Olette lämpimästi tervetulleita tutustumaan toimistoomme!

V-S Isännöintitalo Oy

Ari Kesäläinen, Toimitusjohtaja, RI (YAMK), AIT, ISA
p. 020 722 9944, 0400 523 194
Maariankatu 4 C, 20100 Turku
ari.kesalainen@isannointitalo.fi

www.isannointitalo.fi

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

TOYOTA

autokorjaamo m.hiiri
testipiste

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa
Kustantaja ja julkaisija:
Johannes-Seura ry
Toimisto:
Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118
Avoinn: **keskiviikkoisin** klo 12-17 sekä kuukauden **ensimmäisenä ja kolmantena arklauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)
www.johannes.fi
sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi
Päätoimittaja:
Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö
Puh: 050-3541 363
Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi
Lehtitoimikunta:
Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Hannu Sinkkonen, Kaija Sipilä, Heli Sirkesealo ja päätoimittaja.
Lehden toimittajia:
Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.
Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).
Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.
Kuolinilmoitukset:
- korkeus < 10 cm = 80 €
- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €
Kiitosilmoitukset: 5 €.
Tilaushinnat vuonna 2021:
Vuosikerta (9 lehteä) 35 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 40 €.
Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.
Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.
Toimituksellinen aineisto:
Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.
Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydetään.
Vastuu ilmoituksista:
Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy